

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

**ENGELSİZ ÜNİVERSİTE YAŞAMI ÖĞRENCİ ÇALIŞTAYI
RAPORU**

**HAZIRLAYANLAR:
ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ**

Koordinatör

Doç. Dr. Demet GÖNEN

Koordinatör Yardımcıları

Dr. Öğr. Üyesi Tülay ÇİVİCİ

Dr. Öğr. Üyesi Figen ALTINER

1. ÇALIŞTAYA AİT GENEL BİLGİLER

Etkinlik Adı: Engelsiz Üniversite Yaşamı Öğrenci Çalıştayı

Etkinlik Tarihi: 14.12.2023

Etkinliğin Düzenlendiği Yer: Balıkesir Üniversitesi Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi Malazgirt Konferans Salonu

Etkinliğin Düzenlenme Amacı: Balıkesir Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerle birlikte engelsiz kampüs yaşamının nasıl inşa edilebileceği yönünde fikir alışverişi yaparak çıkan sonuçlar doğrultusunda pratikte uygulamalar gerçekleştirmektir.

2. ENGELSİZ ÜNİVERSİTE YAŞAMI ÇALIŞTAYI AÇILIŞI

14. 12.2023 tarihinde Balıkesir Üniversitesi Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi Malazgirt Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen Engelsiz Üniversite Yaşamı Öğrenci Çalıştayı'na Balıkesir Üniversitesi Rektör Yardımcıları Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt, Prof. Dr. Murat Doğdubay, Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Zafer Aslan, Genel Sekreter Yardımcısı İsmail Durak, akademisyenler ve öğrenciler katılmıştır. Açılış konuşmalarını; Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörü Doç. Dr. Demet Gönen Ocaktan, Balıkesir MTA Kuzeybatı Bölge Müdür Vekili Özgür Özgüç ve Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt'un yaptığı çalıştay gün boyu süren farklı oturumlarla devam etmiştir. Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt açılış konuşmasında, üniversite yönetimi olarak fiziki, akademik ve idari alanlar başta olmak üzere "Engelsiz Üniversite" yaşamı hedefiyle yürütülen çalışmalarını yakından takip ederek desteklediklerini belirtmiştir. Rektör Yardımcısı Avcıkurt, gerçekleştirilen çalıştayın konu hakkında yürütülen çalışmalara yol göstermesi ve verimli geçmesi temennileriyle sözlerini tamamlamıştır. Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörü Doç. Dr. Demet Gönen Ocaktan konuşmasında Engelli Öğrenci Birimi'nin işleyişi ve birimin gelecekteki hedefleri konusunda bilgileri aktarmıştır. Balıkesir MTA Kuzeybatı Bölge Müdür Vekili Özgür Özgüç ise konuşmasında engellerin aşılması noktasında kıymetli tavsiyelerde bulunmuştur.

3. ENGELSİZ ÜNİVERSİTE YAŞAMI ÇALIŞTAYI 1. VE 2. OTURUM

Engelsiz Üniversite Yaşamı Çalıştayı 1. Ve 2. Oturumları 8 konu başlığı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu konu başlıkları:

- Ulaşım,
- Fiziki Alanlar,
- Çevre ve Sosyal Olanaklar,
- İletişim,
- Engelli Hakları ve İstihdam,

- Sağlık Olanakları,
- Eğitim
- Engelsiz Üniversite

Öğrencilerin birlikte tartışıp fikir alışverişinde bulunduğu 8 masadan çıkan sorunların tespitleri ve çözüm önerileri Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Masa 1: **Ulaşım**’a Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Trafik ışıklarındaki sesli ikaz ve buton eksikliği	Trafik ışıklarındaki sesli ikaz ve buton eksikliği giderilip, bunların kullanımıyla ilgili uyarıcı tabelalar eklenebilir
Kampüse gidişi gelişlerde otobüslerde sefer yetersizliği	Yetkili mercilerle görüşülüp sefer sayısının artırılması istenebilir. Sürücülerin engelli bireyler hakkında bilinçlendirilmesi
Sefer yetersizliğine bağlı olarak otobüslerdeki kalabalıktan dolayı engelli alanlarının dolu olması	Otobüslere duraklar hakkında bilgilendirici sesli anlatım eklenmesi
Görme engelliler için kampüs otobüslerinde kampüs içi ve dışı ulaşımı kolaylaştırabilecek sesli asistan eksikliği	Turuncu Masa'nın Balıkesir de aktif hale getirilmesi, yaygınlaştırılması ve vatandaşların bu konuda bilinçlendirilmesi (Turuncu Masa: Engellilerin ulaşımı en rahat ve kolay şekilde karşılamaları ve topluma entegre olmaları için yapılan bir hizmet)
Engelli yolculara verilen hizmetlerde, engelsiz yolcularla eşit şartlarda seyahat edebilmelerine yönelik hizmetlerin ve şartların sağlanmaması (örneğin tutunma yerlerine olan yükseklik)	Kampüs içi ve dışını kapsayan güzergâhların engelli bireylere uygun çevre düzenlemesinin yapılması
Kaldırımdaki yükseklikler, taşların bozukluğu, yollardaki engebe ve giderlerden dolayı oluşan su birikintileri	Kampüs içinde hissedilebilir zemin olmayan bölgelere uygun malzeme ve işçilikle bu zeminin eklenmesi
Kaldırımlardaki rampa eksikliği	Fakülteler ve ortak alanlara girişlerde basamakların kaldırılması, merdiven basamak yüksekliklerinin azaltılması ve olmayan yerlere korkuluk eklenmesi
Yollarda görme engelliler için hissedilebilir zemin eksikliği ve var olan zeminlerin malzeme ve işçiliğinin uygun olmaması	Engelli bireylerin kullanabilmesi için bir telefon uygulaması geliştirilmesi. Bu uygulamanın içerisinde sesli yol anlatımı, güzergâh takibi, duyurular ve etkinliklerden haberdar edilmesi gibi alternatifler bulunabilir
Ortak alanlar ve fakülteye girişlerde merdiven yükseklikleri, korkuluk eksikliği olmayan veya uygunsuz rampalar	Binaya ve sınıflara giriş-çıkışlarda kabartmalı sınıf numarası ve haritaların eklenmesi

Kampüs içindeki engelli rampaların önüne araç park edilmesi, alanın işgal edilmesi	Engelli otoparklarına uyarıcı tabelalar eklenmesi ve caydırıcı ceza uygulaması
Duraklarda tekerlekli sandalyeler için şarj istasyonları olmaması	Duraklara tekerlekli sandalyeler için şarj istasyonları eklenmesi
Kapalı durakların tasarımının engelli bireyler için girişinin uygunsuz olması	Kapalı durakların tasarımın engelli bireylere uygun hale getirilmesi
Sınıflara ulaşımında yaşanan problemler (örneğin asansörlerin yetersizliği, asansörlerin bozukluğu, erişim alanının kısıtlı olması, kabartmalı sınıf numaralarının eksikliği, asansörlerde sesli anlatım olmaması, bina içinde hissedilebilir zemin olması)	

Tablo 2. Masa 2: Fiziki Alanlar' a Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Bazı binalarda engelli tuvaletlerinin hiç olmaması veya amaç dışı kullanım(depo, kullanılmayan eşyaların konulması)	Her katta hem erkek hem kadın kullanımına uygun olacak şekilde bulunmalı
Tuvalet kısımlarında tutunma tırabzanlarının (çubukları) olması ancak lavabo kısmında olmaması	Tüm tutunma çubukları 1,7 kN'luk kuvvete dayanıklı monte edilmeli ve hem lavabonun yanında hem tuvaletin yanında bulunmalı
Muslukların ergonomik olmaması	
Yeterli manevra alanının olmaması	Manevra alanı için çapı 1,5 metre olan bir daire baz alınarak tasarlanmalı
Bazı alanlarda girişlerde engelli bireylerin kullanacağı rampaların olmaması	Rampalar %5 ve %8 eğimde kaygan olmayan zemin yapısında merdiveni ve ana giriş kapısını baz alarak yakın konumlanmamalı
Engelli bireyler için, kapıların zor açılması, günlük yaşamdaki basit eylemi gerçekleştirmeyi bile karmaşık hale getirebilir.(Üniversitemizin birçok binasında görülmektedir.)	Sensörlü kapıların kullanılması hem ortak alan kapılarında hem de engelli girişine uygun olması
Engelli giriş kısımlarının ana girişe kıyasla çok daha uzak bir konumda bulunması	Ana girişlerin engelli girişine uygun olması ve uygunsa rampa ve engelli asansörü tercih edilmeli
Binanın giriş kısmında veya yakın çevresinde yönlendirme amaçlı hissedilebilir yol çizgilerinin yeterli bulunmaması	Öğrencilerin özellikle görme engelli olanların kimseye ihtiyaç duymadan ulaşım sağlaması amaçlı hissedilebilir yollarının uygun döşenmesi
Yönlendirme tabelalarında kabartmalı yazılar bulunmaması	Tabelalara kabartma eklenmesi
Bina içi ulaşımında erişim, hissedilebilir yol sorunu	Ara katlarda ulaşım sorunu için engelli asansörü konmalı, rampa tercih edilmemesinin sebebi eğimi sağlamak için çok uzun mesafe olacağı için

Ara katlarda asansör erişimi bulunmaması	
Dersliklerde engelli bireylerin sınıfta konumlarının rahat olabileceği imkan bulunmaması	Dersliklerinde engelli bireylerin katımlarını baz aldığımızda masaların, katlanabilir sandalye ile mesafesi geniş veya direkt belli konumlarında sınıfın sandalyesiz masalar olmalı
Konferans salonu, amfi gibi alanların yine engelli bireylere göre ergonomik düzenlenmemesi	Konferans veya amfilere rampa eklenmesi
Asansörlerin iç kısımlarının, büyüklüğü, engelli bireyi doğru yönlendirmesi için sesli anlatım	Normal asansörlerinin büyüklüklerinin tekerlekli sandalyeye uygun aynı zamanda sesli uyarı sistemi içermeli
Bina içinde bölümlerde ışıklandırma tuşlarının, prizlerin konum olarak erişilebilir olmaması	Priz ve ışıklandırma tuşlarının doğru ve sabit konumda olacak şekilde düzenlenmesi
Yemekhane binasının gerek giriş kısmı, yemek alınan kısımların ergonomik olmaması	Sensörlü kapı tercih edilmeli
Aynı zamanda ulaşım olarak her binaya uzaklığının aynı olmamasından ulaşım için yaşanan sorunlar	
Turnike sisteminden çok daha ergonomik bir sistem tercih edilmesi fikri	Yemek alma kısmında yana açılan veya açılıp kapanan turnike tercih edilmeli, tekerlekli sandalye büyüklüğü baz alınmalı.

Tablo 3. Masa 3: Çevre ve Sosyal Olanaklar' a Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Düzenlenen konser, seminer, konferans ve benzeri sosyal etkinliklerde, etkinliğin yapıldığı alanın engelli bireyler için uygun olmaması. Örneğin; Alana giriş çıkışlardaki rampa eksikliği, rampa eğimi problemleri, kapı genişliği, asansörlerin bozuk olması veya çalışmıyor olması.	Genel olarak rampalar düzenlenmeli. Rampalara korkuluk ve güvenlik önlemleri eklenmeli. Öğrenci ve engelli öğrenci girişleri ayrı olmamalı
Düzenlenen seminer ve konferanslarda konuşmayı işitme engelli bireyler için işaret dili ile tercüme edebilecek kişilerin olmaması	Akademisyen ve öğrenciler için farkındalık çalışmaları yapılabilir. Engellilerle iletişim becerileri konusunda eğitimler verilebilir. Özgüven kazandırıcı faaliyetler sağlanabilir. Öğrenci kulüp ve topluluklarına katılım için engelli öğrenciler teşvik edilebilir. Düzenlenen etkinliklerde işitme engelli bireyler için işaret dili tercümanlarının bulunması. Düzenlenen spor etkinliklerinde engelliler için de kategori ayrılması. Farklı birimlerde ücret karşılığı çalışma olanaklarında faydalanmaları dolayısıyla bir kaynaşma ortamı oluşturulması. Kaynaştırma etkinlikleri

	düzenlenmesi
Engelli bireylerinde aktif katılım gösterebileceği spor faaliyetlerinin düzenlenemiyor olması.	Burhan Erdayı Spor Salonunda salona giriş için kullanılan rampa eğimi çok yüksek olduğu için rampa restore edilebilir. Salona giden yoldaki yokuştan tekerlekli sandalye inemeyeceği için yüksek olan kaldırımdan aşağı inen bir asansör yapılabilir. Salona giden yola görme engelliler için kabartma koyulabilir. Tekerlekli sandalye kullanan bireylerin etkinliği takip edebileceği üst kata çıkabilmesi için binanın dışından asansör koyulabilir.
Engelli bireylerin ortak kullanım alanlarına erişim problemleri olması	Yemekhaneye erişim için kaldırımlara rampa koyulabilir. Yemekhane giriş kapılarını açmak için fazla kuvvet uygulanması gerektiği için el sensörlü kapılar koyulabilir. Turnike sistemlerinin tekerlekli sandalyelerin geçebileceği şekilde revize edilmesi. Görme engelliler için yere kabartmalı şeritler koyulabilir.
Yemekhane arkasında bulunan sosyal alan	Kafelerin masa ve sandalyeleriyle kaldırımları işgal etmesinden dolayı engelli bireyler kaldırımları kullanamaz. Kafelere yaptırım uygulanabilir veya kaldırım genişletilebilir. Yeşil alandaki oturma alanlarına tekerlekli sandalye ile erişilebilmesi için asfalt yol yapılabilir.
Kütüphane ve kongre merkezi için	Kütüphaneye giriş için merdiven asansörü yapılabilir. Kütüphane durağında kampüs otobüslerinin durmaması çözülmeli. Kaldırım rampası koyulmalı

Tablo 4. Masa 4: İletişim'e Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Duyuma engelliler için öğrenci işlerine ulaşma sorunu	İşaret dili bilen bireyler olmalı ve gerektiğinde öğrencilere görüntülü bir şekilde iletişim sağlayabilmeli Veya işaret dilini yazıya, yazıyı işaret diline çeviren yapay zeka kullanılabilir.
Görme engelliler için otobüs duraklarında sesli yanıt sisteminin olmaması. Bu sebeple gelen otobüsün kampüs otobüsü olup olmadığını anlayamaması	Otobüs duraklarında sesli anonslar olmalıdır. Aynı zamanda gidilen istikametteki duraklarında anonsu yapılmalıdır.

Görme engelliler için otobüslerde sesli yanıt sisteminin olmaması. Bu yüzden otobüs hangi fakültede olduğunu anlamaması	Otobüs duraklarında sesli anonslar olmalıdır. Aynı zamanda gidilen istikametteki duraklarında anonsu yapılmalıdır.
Duyuma engelliler için ders anlatım sorunu	Konferans salonları ve dersliklerde duyma engelliler için işaret dili bilen bir görevli olmalıdır.
Etkinlik ve duyuruların engelli arkadaşlarımıza ulaşamaması	Üniversitenin web sitesindeki duyuruların ve etkinliklerin sesli, yazılı ve işaret dili içeren bir video ile yayınlanması gerekir.
Konferans salonlarında duyma engelliler için işaret dilli	Konferans salonları ve dersliklerde duyma engelliler için işaret dili bilen bir görevli olmalıdır.
Görme engelliler için punto büyüklüğü	Derslerde slayt ve tahtaya yazılan yazıların puntolarının büyütülmesi
Görme engelliler için hocalara ulaşımında kapılarda Braille alfabesinin olmaması	Kapılarda ve yönlendirme tabelalarında Braille alfabesinin kullanılması gerekir
Engellilerle iletişim kuracak kişinin eğitim bilgi sorunu	Engelli bireyler ile doğru iletişim için öğretim üyelerine ve öğrencilere düzenli oryantasyon eğitimi verilmelidir.
Kampüste herhangi bir sorun yaşandığında görevliye nasıl ulaşılır?	
Teamste herhangi bir duyuruda görme engelli bir bireyin bu duyuruyu okuyamaması-anlayamaması, alt yazıların olmaması	
Bazı fakültelerde engelli bireyler için bir birim olmaması	Engelsiz yaşam birimi kurulmalıdır.
Otobüs kartına para yüklerken kılavuz olmaması	İlgili kılavuzların yerlerine konulması
Psikolojik destek bulunmaması(Psikolojik engeli olan bireyler için)	Üniversitemizde her engelli birey için gerektiğinde psikolojik destek birimi olmalıdır.
Obs'den notunu öğrenmek isteyen birinin öğrenememesi	
Engelli bir birey fakülteye geldiği zaman örnek olarak asansörün bozuk olduğu zaman asansör kapısında kalacak, bunun nasıl haber verecek? Telefonları açmadılar. Öğrenci işleri üst katta ama yukarı çıkamıyor, nasıl çözüm bulunacak? Nasıl yardım edilebilir?	

Tablo 5. Masa 5: Engelli Hakları ve İstihdam'a Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Okulumuzun internet sitesindeki "YÖNETMELİKLER" kısmında	Üniversitenin engelli öğrencilere yönelik web sitesinde düzenlemeler yapılarak zenginleştirilmesi

engelli bireylere yönelik bölüm yok bunun sonucunda da engelli birey hakları ve istihdam haklarında bilgilendirme konusunda problem yaşanıyor.	
Engelli bireyler hakkında güncel verilere ulaşım (istihdam oranı vs.) sağlanmamaktadır.	Balıkesir Üniversitesinin yönergesinde ilgili bölümünde engelliler hakkında bilgi ve doküman hazırlanması ve bilinç düzeyini arttıran konferans, anket ve projeler yapılması.
Engelli adayı yönlendiren mesleki ve rehberlik hizmeti spesifik olarak her fakültede ayrı bulunmalıdır.	Engelli bireyleri yönlendiren mesleki rehberlik hizmeti spesifik olarak her fakültede bulunmalıdır.
Engelli bireylere yönelik sosyal ve psikolojik destek eksiktir.	Uzaktan eğitimde işitme engelli bireyler için yapılan online derslerde işaret dili desteği, görme engelli bireyler için ders materyalleri ve notlarında Braille alfabesi kullanılarak hazırlanan içerikler üretilmelidir.
İşkur engelli bireylere danışmanlık hizmeti verebiliyor. Mesleki niteliklerini arttırmak için kurslar veya eğitim programları yetersizdir.	Üniversite (kampüs) engelli bireylerin erişilebilirliği arttırmak adına gerekli düzenlemeleri yapmakta yükümlüdür. (5378 sayılı kanun madde 19) çözümü ise; Bina girişlerinde, asansörlerde, lavabolarda engellilere ayrılmış araç park alanlarında, binalarda özel servis olanaklarının bulunduğu gerekli işaretlere ve kabartmalara yer verilmelidir. Görme engellilerin kullandığı yol aksları kullandıkları baston aracılığıyla kolay ve net bir şekilde algılanabilmesi için baston ve/veya basılarak hissedilebilir yüzeylerden oluşmalıdır.
Uzaktan eğitimde işitme engelli bireyler için yapılan online (çevrim içi) derslerde işaret dili desteği, görme engelliler için ders materyalleri ve notlarında Braille alfabesi kullanılarak hazırlanan içerikler paylaşılmalıdır.	Uzaktan eğitimde işitme engelli bireyler için yapılan online derslerde işaret dili desteği, görme engelli bireyler için ders materyalleri ve notlarında Braille alfabesi kullanılarak hazırlanan içerikler üretilmelidir.
Ergonomi dersi kapsamında yaptığımız çalışmalardan yola çıkarak okulumuzun çoğu fakültesi, ortak alanlarımızdan kütüphane, yemekhane, cafeler ve yurtlara ulaşımında yaşanan sıkıntılar ve erişimeliler mevcuttur.	Rampa eğimleri, trabzan uzunlukları standart ölçülere uygun olmalıdır.
Görme engelliler için ders materyalleri ve ders notlarında Braille alfabesi kullanılmaması.	Akademik takvim engelli bireyleri göz önüne alarak düzenlenmeli.
Yükseköğretim kurumlarında engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için çalışmalar yürütmek üzere oluşturulan Engelli öğrenci birimi olmaması üniversitemiz kapsamında eksiktir.	Maddi güçlüğü bulunan engelli öğrencilere yardımcı araç gereçlerin ücretsiz temini yönünde çalışmalar olmalıdır.

Tablo 6. Masa 6: Sağlık Olanakları'na Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Okuyucuların bilinçsiz olması (anlaşılır şekilde iletilmemesi, sınava giren kişiyi strese sokması)	Okuyucuların gerekli eğitimleri alarak bilinçlendirilmesi.
Doğru formatta iletilmeyen slaytlar ekran koruyucuyla okutulmadığı için görme engellilerinin ders materyallerine erişimini engelliyor.	Eğitmcilerin ders materyallerinin ekran okuyucuya uygun yüklemesi.
Ders materyallerinin ulaşılabilirliği ve maliyetinin çok fazla olması.	Yükseköğretim Kurumları Engelli Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliğinin 12. maddesinin 6. bendinde yazan "Maddi güçlüğü bulunan engelli öğrencilerin yardımcı araç gereçlerinin ücretsiz temini yönünde çalışmalarda bulunmak" hükmüne dayanarak engel, bireylerin eğitimi için aldığı maddi desteğin (2421 TL) artırılması.
Sınavların engel çeşidine göre hazırlanmaması.	Sınavların engel çeşitlerine göre düzenlenmesi (Büyük punto, grafik)
Eğitim alınan alanların ışıklandırılmasının uygun olmaması.	Epilepsi herkes için farklı tetikleyicilere sahip olabilir ancak bazı yaygın tetikleyicilerinin arasında parlak, şeritli veya flaşlı ışıklar bulunur. Özellikle hızlı ve yoğun renk değişimleri kırmızı ve mavi tonları bazı epileptik kişilerde nöbetlere yol açabilir. Bu renklerin kullanımından kaçınılmalıdır.
İşitme engelliler dil eğitiminde dinleme olaylarında (speaking) sıkıntı yaşaması. Az duyuyorsa dinlemede sorun oluşması.	Duyma engellilerinin kullandığı işitme cihazlarında kalabalık alanlarda oluşan arka plan gürültü önleyici sistemler amfilerde bulundurulmalıdır.
Online alınan derslerde görme engellilerinin slayt üzerinde yazılan yazıların uygun formatta dönüştürülmemesi.	Eğitmcilerin ders materyallerinin ekran okuyucuya uygun yüklemesi.
Eğitmenlerin engelli bireyler için yeterince eğitim almaması.	Öğrenci ve öğretim elemanlarına yönelik yayın faaliyetlerinde bulunmak, öğretim elemanlarına engellilik ile bunun getirdiği sınırlılıkları ve yapılması gereken düzenlemeleri anlatan ve bilgi veren doküman hazırlamak, bilinç düzeyini arttırmak, ilgililere danışmanlık hizmeti vermek, gerektiği durumlarda hizmet içi eğitim sağlamak
Zihinsel engelli bireyler için zemin ve şekillerin farklı nicelik, nitelik, renk ve parlaklık özelliklerinin uygun olmaması.	Sınıf zeminlerinin karmaşık şekillerde değil uygun parlaklık ve renkte olması
Sese ve gürültüye duyarlı bireyler için oluşan ses sorunu.	Sınıfta ses ve gürültüye hassas olanlar için ses yalıtımı ve izolasyon çalışmaları yapılmalı
Engelli bireylerin stajdan muaf tutulması mesleki açıdan yetersizliklere	Engelli bireylerin zorunlu stajlarının uygun firmalarda yeterli kontenjan dâhilinde yapılmasına

yol açması.	yardımcı olması.
Yapılan ödevlerin sunumunda yaşanan fiziksel zorluklar.	Sınıflara ayarlanabilir tahta ve rampalı kürsüler eklenmeli.
Sınavda ihtiyaç duyulan cihaz ve materyal eksikliği ve pahalılığı.	
Görme engelli bireyler için kütüphanedeki kaynakların erişilebilir olmaması.	Üniversitelerin engelsiz kütüphanelerle zenginleştirilmesi.
Ders sürelerinin engelli bireyler için uygun olmaması	Eğitmenlerin gerekmedikçe blok ders yapmaması.

Tablo 7. Masa 7: Eğitim'e Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
İlk yardım kutularının, engelli bireylerin ulaşamayacağı konumda bulunması.	İlk yardım dolaplarının engelli bireylerin ulaşabilecekleri konumda bulundurulabilmesi
İlk yardım kutularının içlerinin boş veya yetersiz olması	İlk yardım kutularının içlerinin gerekli malzemelerle doldurulması ve kontrollerinin düzenli aralıklarla yapılması
Engelli bireylerin kendilerini yetersiz hissetmesi veya hissettirilmesi	Üniversitemizde engelli bireylere yönelik psikolojik destek noktalarının kurulması (3,4,9,16) maddenin çözümü
Engelli bireylerin yeterli düzeyde psikolojik destek alamaması	Engelli öğrencilerimiz için üniversitemiz bünyesinde bir transfer aracının bulundurulması (5)
Randevu alan engelli bireylerin hastaneye transferi sırasında transfer aracının yetersiz olması	Revir sayısının artırılması, yeterli hale getirilmesi ve her revirde bir sağlık personelinin bulundurulması
Fakültelerde acil durumlarda engelli bireylere müdahalede bulunulabilecek bir alanın ve müdahalede bulunacak yetkide bir kişinin olmayışı	Üniversite hastanesinde engelli öğrenciler için bir kotanın oluşturulması(randevu sisteminde)
Randevu sisteminde engelli bireylere yönelik bir kotanın olmaması	Engelli hastalar için ek klinik destek personelin bulundurulması
Hastanelerde refakatçısı olmayan engelli bireylerin hasta yatışında yeterli sayıda klinik destek personelinin bulunmaması	Sağlık bölümlerinin müfredatında zorunlu veya seçmeli ders olarak işaret dili öğrenimi ve braille alfabesi öğrenimi gibi derslere müfredata eklenmesi, sağlık çalışanları içinde bu konuda hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi
Öğrenimi sırasında engelli olan bireylere psikolojik desteğin sağlanmıyor olması	Üniversite hastanemiz ve fakültemizde hissedilebilir kabartma yüzeylerinin sayısının artırılması
Sağlık bölümlerinin müfredatında engelli bireyler ile iletişimi kolaylaştıracak (işaret dili vb.) derslerin müfredatta olması	Engelli bireylere yönelik kanunlardaki eksiklerin giderilmesi için üniversitemizin yetkili mercilere başvuruda bulunması ve bu konuda öncü olması
Üniversite hastanesinde engelli bireylerin yön bulmasına yönelik	Üniversitemizde öncü pilot projelerin oluşturulması suretiyle bu eski mevzuatın uygulanmazlığının

İşaretlerin yetersiz olması	kaldırılması
Engelli bireylere yönelik konularda üniversitelerle iş birliğinin bulunmaması, engelli bireylerin başta sağlıkla ilgili olmak üzere istatistiklerin toplanmasına dair bir dayanak maddenin olmaması	Üniversite hastanesinin engelli bireylere yönelik bütçesinin artırılması
Tıp mevzuatı eski olduğu için engelli bireylere yönelik bilinçli sağlıklı bir şekilde oluşmuyor olması	Çölyak hastalarının sayısının belirlenmesi ve buna göre üniversite hastanesinde ve kampüs yemekhanesinde menünün oluşturulması
Üniversite hastanesinin engelli bireylere yönelik yeterli bütçenin olmaması	
Çölyak hastalarına yönelik yemekhanemizde özel bir menünün bulunmaması(%25 engelli sayılıyorlar)	
Üniversitemizde engelli bireylere yönelik psikolojik destek noktalarının olmayışı.	

Tablo 8. Masa 8: Engelsiz Üniversite'ye Ait Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri

BULUNAN SORUNLAR	ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Asansörleri incelediğimizde katlara erişimin yetersiz olduğunu ve çoğu asansörde sesli uyarı sistemi yok	Asansörlerdeki kat sınırlarının kaldırılması
Görme engelliler için işaret yolunun eksikliği mevcut	Düzenli bakımlarının yapılması
Eğitim kitaplarında ortak alanlarda braille alfabesinde eksiklik vardır.	Sesli uyarı sistemlerinin engelli bireylere uygun hale getirilmesi
Fakülte'deki çoğu yer kaygan	Kitap ve yayınların braille alfabesiyle basılması sağlanması buna yönelik üniversite ve fakültelerde bu çeviri ve basım işlemi için birim oluşturularak bilgiye ulaşım ile beraberinde istihdam da sağlanabilir
Otobüsteki mevcut olan engelli rampalarının çoğunun bozuk olması	İşaret yollarının sayılarının artırılması sağlanmalı engelli bireylerin işaret yolları ile dilediği her yere ulaşması sağlanmalı. İşaret yolları boyunca herhangi bir engel, kesinti olmaması lazım
Dersliklerdeki geçiş alanlarının sıra aralarının yürüme engelliler için uygunsuz	Fakülte ve ortak alandaki kaygan zemin için zeminin bir tarafının yol boyunca kaydırmaz yüzey yapışkan ile kaplanması
Amfilerde rampa olmaması	Otobüslerde düzenli bir kontrol sistem geliştirilmesi ve engelli rampalarının olası durumlarda kullanılabilir halde olması sağlanmalıdır. Bu rampaların manual bir şekilde kontrol edilmesi yerine teknolojik, uzaktan kontrol ile bu durumun kullanılması yaygınlaştırılabilir.

İşitme ve görme engelliler için trafiğin tehlikesi (sesli uyarılar/görsel uyarılar)	Amfilerde merdivenlerin engelli kullanımına uygun aralık ve yükseklik ölçüsüne getirilerek ilk sıra onlara ayrılıp ulaşımın bir rampayla sağlanması ve sınıflarda bir bölümün engellere uygun hale getirilmesi sağlanır
Engelliler için ayrılan park alanlarının başkaları tarafından kullanılması	Durak, ışıklar ve otoparklarda sesli uyarıların ve aynaların arttırılması.
Engelli girişlerinin normal girişe uzak kalması, farklı olması ve çoğunda olmaması	Engelli bölümlerinde park edilen araçlara caydırıcı ceza yaptırımının uygulanması, denetlenmesi ve bu denetimin sıklaştırılması
Üniversitede engelliler adına oryantasyon eksikliği	Girişlerdeki mevcut kilitlerin kaldırılarak kullanılabilir hale getirilmesi öğrenci ve engelli girişlerinin yakınlaştırılması, engelli girişlerindeki rampaların eğiminin düzeltilmesi
Engelli tuvaletlerinin çoğunun depo olarak kullanılması	Üniversitedeki öğrenci, akademik ve idari personellerin engelsiz yaşama dair bilgilendirilmesi amacıyla; seminer, konferans, pankart ve afiş çalışmaları fakülte bazında birleştirme çalışmaları yapılabilmektedir.
Rampalara genel olarak bakıldığında eğimin doğru biçimde ayarlanmaması	Engelli tuvaletlerinin aktif hale getirilmesi amacının dışında kullanılmaması ve bunun düzenli bir şekilde denetlenmesi gerekir
Açılabilen kapıların önüne rafların konulması(kantin vs.)	Kapıların önündeki tüm engellerin kaldırılması ve bireylerin geçişlerinin kolaylaştırılması
Yemekhanenin girişinde sadece bir tane eğimin olması olan eğimde yeterli olmaması	Yemekhanenin sadece merdiven olan girişine asansör yapılması, eğimin düzenlenmesi
Üniversite hastanesine olan uzaklıktan dolayı olası bir olayda ilk yardım için yeterli bilinçte insanların azlığı ve revir eksikliği	İlkyardım eğitiminde engellilere yönelik daha fazla bilgi verilmesi, çalışanların bu bağlamda sertifikaya tâbi tutulması, kolay ulaşılabilir ambulansın bulunması, üniversitenin sağlık problemlerinin üniversite hastanesinin daha aktif bir şekilde kullanımı sağlanmalıdır.
Üniversite hastanesindeki ambulans eksikliği	Ortak alanlar arasında kolay ulaşım için kaldırım rampalarının çoğaltılması bozuk olan yolların denetlenmesi düzenlenmesi alt yapı eksikliklerinin düzenlenmesi.
Ortak alanlar ve arasında kolay ulaşılabilir yol mevcut değildir(kaldırımlarda eğim yok, yemek yerlerinde rampa yok ve bozuk kaldırımlar)	Burhan Erdayı Spor Salonunun tribün giriş çıkışlarının engelliler için uygun hale getirilmesi adına sahanın kenarına engelli asansörü yapılabilmektedir veya ayrı bir alan oluşturulabilir
Üniversitedeki bireyler engelliler adına yetersiz bilgiye sahiptir	Paralimpik takım desteği sağlanmalı etkinlik, turnuva ve eğitimlerin yaygınlaştırılması. Cazip ödüller ile engelli bireylerin motivasyonunun sağlanması
Spor salonunun türbininde eğim yok	Eğitmenlerin engelli bireylere yönelik öğretim tekniklerine daha hakim hale gelmesi. Buna yönelik çalışmaların yapılması.

Engelliler için spor faaliyetlerinde etkinliklerinde eksiklik	Afet durumunda binadan hızlıca çıkış yapabilmesi için acil çıkışlara hidrolik asansör yapılması, buna yönelik olarak afet eğitimi verilmesi. Afet eğitimine engelli bireyler için farkındalık sağlanacak çözüm önerileri sunulması
Eğitim alanında hocaların eksik yetersiz bilgiye sahip olması	Engelli öğrencilerin sorunları, soruları ve önerileri bulunduğu bu fikirleri donabilecekleri ve geri bildirim alabilecekleri her fakültede aynı olarak bulunan bir bölüm açılması.
Engelli bireyler için psikolojik rehberlik destek eksikliği	Engelli öğrencilerin istediklerinde ulaşabilecekleri özel öğretmen bulunması hem rehberlik açısından hem de özel eğitim açısından yardımcı olması sağlanır
Yangın anında kullanılan merdivenlerin kullanılabilir olmaması (yürüme engelliler için)	Engelli bireylere duyuruların ulaştırılması için bir kişinin yetkilendirilmesi ve sınıftakilerin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır
Erkek kyk girişin sadece merdiven oluşu	Öğrenci bilgi sistemine sesli okuma özelliği eklenmesi
Okuldaki duyuruların yeterli şekilde engellilere ulaşamaması	Öğrenci işlerinde engelli bireylere yönelik danışmanlık hizmeti verecek bireyler istihdam edilmeli, bu danışmanlar aracılığı ile engelli bireylere duyurular konusunda yardımcı olunmalı
Teknolojinin engelli bireyler adına geliştirilmesi	Sitede engelli bireylerin iş hayatında varlığı ve yeterliliğine dair detaylı bilgi varlığına dair, bireyin kendi özel durumuna dikkat ederek mesleğini ve fakültesini seçebilme kolaylığı sağlanabilir
OBS' deki yetersizlikler	Fakültelerin sitelerinde engelli bireylere imkan ve fırsatların tanıtılması ve aktarılması için ayrı bir sekmenin oluşturulması.
Sosyal medyanın yeterli kullanılmaması	engelli bireylerin bulunduğu yerdeki ulaşım imkanlarına erimi için uygulama geliştirilerek uygun araç ve bekleme süresinin stabilize edilmesi sağlanabilir
	Çağımızın en etkili kitle iletişim aracı olan sosyal medyayı farkındalık oluşturmak ve engelli bireylerin hayatını kolaylaştırmak için daha aktif ve etkili bir şekilde kullanmaya yönelik çalışmalar yapılmalı. Hem sosyalleşme hem haberleşme için yararlanılmalıdır.

4. ENGELSİZ ÜNİVERSİTE YAŞAMI ÇALIŞTAYI SON OTURUMU

Çalıştayın sonunda, 8 farklı masada görev alan öğrencilerin kendi aralarında belirledikleri sözcüler 1. ve 2. oturumlarda belirledikleri sorunları ve çözüm önerilerini okumuşlardır. Kapanış konuşmasının ardından çalıştay sona ermiştir.